

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes De Actibus Humanis

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum & Græcensis, 1716

§. XXX. An eventus prævisi in ebrietate imputentur tum bibenti, tum largius vinum propinanti, aut apponenti? ubi an licitum inebriare se, aut alterum ad avertendum grave malum, aut ad expiscanda ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-39981

jus principales partes formata discernuntur.

238. Dubium est, an sicut ex communi sententia, ut incurratur excommunicatione, praequiratur non modò juris eam prohibentis scientia, sed etiam ipsius Excommunicationis, apud Sanch. *lib. 9. de Matr. D. 32. nu. 12. & 13.* quam doctrinam extendit *num. 15.* ad reliquas censuras, ita irregularitas ex delicto, qualis est annexa procurato abortui, non contrahatur, nisi sciatur jus eam annectens, & insuper ipsa irregularitas pœnalis. Resp. affirmativè cum Sanch. *num. 17. post med. & 21.* quia est affinis censuris, nec imponitur nisi contumaci contra Laym. *lib. 1. tract. 4. p. 1. cap. 5. num. 8.*

Dubium 2. An procurans abortum, si agat pœnitentiam ante secutum abortum post applicatam causam ex fine abor-

tiendi, secuto abortu incurrat Excommunicationem, & irregularitatem, quam Sixtus V. fulminat in procuratores abortus, & Gregorius XIV. confirmat per *num. 232.* Possit talem pœnitere, & absolvi ante tempus abortus tradit Mend. cit. *num. 27. & 45.* cum quo, & aliis, Respond. ad dubium, neutram pœnam contrahere. Ratio, quia vel contraheret eam ante abortum, vel post; non ante, quia nondum est effectus secutus; non post, quia jam peccato directè absolutus, nec tenetur illud iterum confiteri. Unde nullius casus reservatio incurritur postulans pro sui incurfione effectus secutionem, si ante hanc Reus agat pœnitentiam. Apprimè Casus hic notandus est in obviis autoribus non reperibilis.

* *
*

§. XXX.

An eventus prævisti in ebrietate imputentur tum bibenti, tum largiùs vinum propinanti, aut apponenti? ubi, an licitum inebriare se, aut alterum ad vertendum grave malum, aut ad expiscanda secreta ex Legatis Principum, aut ad fugiendum ex carcere? an incarceratus possit custodes vino sopire?

239. **U**Na ex causis indirectis malorum eventuum, eorumque innumerorum est ebrietas, de quibus locus opportunus est agendi hìc, egimus enim hucusque à *num. 38.* de voluntario indirecto, sive in causa,

ejusmodi est voluntas se, aut alterum inebriandi cum prævisione eventus mali ex ebrietate secuturi.

Pro fundamento dicendorum omnium primò prævittenda est definitio ebrietatis, Secundò, quotuplex ea sit. Tertio,

tiò, quale peccatum. Definito ebrietatem cum Gobat *Theolog. Juridico-Moral. cap. 5. num. 9 & 16. Quod sit excessus in potu privante usu rationis.*

Est duplex; materialis, & formalis: Formalis Theologicè talis est excessus in potu inebriante voluptatis causâ, donec rationis usus adimatur; materialis verò dicit excessum privantem usu rationis factum ex non voluptate, sed alio fine e.g. ob amicorum adhortationem. Malitia ebrietatis formaliter est in eo sita, quòd quis potùs voluptatem tanti faciat, ut ob eam saltem indirectè velit se privare usu rationis, absque eo, quòd in ejus sit potestate ullo medio illum brevi recuperandi Gobat *c. 6. num. 36.*

Tam formalis, quàm materialis (nisi hæc fiat ex magna causâ, ut patebit) est peccatum mortale, ita omnes Theologi moderni. Ratio, quòd privet non tantum usu rationis, ut somnus, sed etiam potentiâ proximâ utendi ratione ad longum tempus, sed hæc potentiâ se privare ad longum tempus, est peccatum mortale, cum non sit dominus ejus. Assertio est de fide, omisiss aliis testimoniis, sufficiat Pauli 1. ad Corint. 6. attestatis; *Ebriosos Regnum DEI non possesuros.*

Obiter hîc advertendum; quòd licet vox *ebriosus* significet habitum hominis, seu consuetudinem se inebriandi, esto hîc, & nunc non sit ebrius, vox verò ebrius significat actum, id est, actualem ebrietatem, attamen Cornelius à Lapide ad citatum locum Pauli ait, quòd ibi vox græca significet ebrium. Et ideò ebrietas etiam unica, est peccatum mortale,

oppositum sentiens non foret hæreticus, sed temerarius, quia in re gravi dissentiret ab universis modernis Theologis, Gobat *cap. 6. num. 6. junctio num. 12.*

Ebrietas non est ideò mortalis, quia privat usu rationis, & aliàs mortaliter peccarent pueri ex petulantia in Gyrum se tamdiu rotantes, donec vertigine correpti fiant penitus rationis impotes, quòd nullus asserit, quia privatio hæc est brevis; ideò ergo mortalis est, quia longo tempore ebrius se privat potentiâ proximâ usûs rationis, id est, ita, ut non sit in ebrii potestate ullo medio adhibito recuperare brevi usum rationis, secùs fit in somno, potest enim ab homine constituto, aut machina strepitum editura excitari, Gobat *num. 36.*

Quale autem sit censendum longum tempus in hac materia, nec alii, nec ipse determinat, sed *num. 42.* solum dicit, fore longum tempus unius horæ, brevi illud, quo semel Pater & Ave decurritur allegans pro hoc à pari Lugo *de Just. D 8. num. 21.* negantem, quòd furans summam magnam peccet mortaliter animo eam post quadrantem restituendi, dummodò sit moraliter certus de securura restitutione, ac nullum damnum domino obventurum.

Quæ autem condiciones sint necessariae, ut eventus mali in ebrietate securi imputentur ad culpam constat ex *num. 40.* præsentis dissertationis. His pro fundamento stabilitis, descendo ad Quæstiones particulares.

240. Q. 1. An ebrietas materialis etiam prævisa aliquando excusetur à culpa; materialis, inquam, quia de formali omnes debent negare, cum nulla sit

excogitabilis circumstantia, ob quam concessum sit ex sola voluptate haurire, usque dum ratio exturbetur. Resp. affirmativè cum Less. *lib. 4. de Just. cap. 3. a num. 37.* Dicastill. *de Just. lib. 1. D. 3. num. 155.* Gobat. *cap. 18. n. 3.* contra Cajet. *2. 2. quest. 150. a. 2.* Probat, potum ex necessitate sumere, ad quem sequitur etiam diuturna mentis privatio ex causa huic damno proportionata caret omni culpâ, sed datur talis necessitas, & causa proportionata huic damno, ergo. Major probatur, temperantia permittit tantum cibum, & potum, quantum requirit necessitas vitæ præsentis, sine qua scilicet nequit vita, & valetudo secundum officiorum exigentiam conservari: & malitia ebrietatis essentialiter in eo consistit, quod bonum usus rationis sine causa proportionata perdat, ergo si detur necessitas sumendi proportionata huic damno, sumptio carebit omni culpâ contra temperantiam, probata majori probatur minor per sequentes illationes.

Infero 1. Ut mortem evitem, quam quis mihi minatur, nisi ebibam poculum, licitè ebibo, quamvis prævideam me fore ebrium, ita C. C. D. D. contra Cajetanum. Ratio, quia amissio usus rationis etiam diuturna est minus malum, quam amissio vitæ, ergo illa ad hanc vitandam honestè eligitur. Confirmatur juxta communem DD. contra Dominic. Solum est licita brachii abscissio propter corporis conservationem, ergo etiam est licita poculi evacuatio cum prævisâ inebriatione ad vitandam mortem; nam privatio usus rationis est minus malum brachii abscissione.

Infero 2. Etiam licere in casu, quo

nisi ebibam, alter me aggressurus est gladio, CC. Less. & Dicastill. quia defendendo me expono me periculo vitæ, quod est gravius malum, quam perdere ad tempus usum rationis.

Infero 3. Gobat. *num. 9.* liberans à peccato famulum, qui graviter verberetur ab hero suo, nisi evacuet Scyphum inebriativum, quia immunitas à verberibus est de genere bonorum vitæ, sed ad hujus conservationem licitè quis se inebriat, ergo etiam ob immunitatem gravium verborum, seu fustigationis.

241. Qu. 2. An licitus sit vini haustus inebrians propinatus à Medico ad curandum morbum aliter incurabilem, & an hic debeat esse Lethalis? Resp. ad 1. affirmativè cum Less. *num. 13.* Dicastill. *num. 117.* Reginaldo *lib. 22. num. 55.* citante alios, Gobat *num. 14.* contra Sylvium. Ratio, quod per *num. 240.* non sit contra temperantiam tanta potus sumptio, quantum exigit vita, & valetudo secundum officiorum exigentiam, sed vita, & valetudo nequeunt convenienter servari cum morbo, ergo non est contra temperantiam tanta potus sumptio, quantum exigit morbi expulsio. Notat autem Dicastill. ebrietatem ut talem, seu sub ratione ebrietatis nunquam esse licitam, nam quâ talis dicit privationem usus rationis, quæ est medium profus inutile ad morbum pellendum, est igitur potus vini sub ratione qualitatis sanativæ e. g. ratione caloris adversus venenum frigidum, quale est teste Less. *num. 13.* Opium, Solanum, Cicuta, Hyoscymus. Verùm Dicastilli assertio universaliter non habet locum, ut brevi patebit

ex 242. Corollar. 4.

Resp.

Resp. ad 2. Quòd Tolet. *lib. 7. cap. 61. num. 4.* Laym. *lib. 3. Sect. 4. num. 5.* & alii loquantur præcisè de infirmitate, Gobat *num. 15.* rectius non requirit Lethalem morbum, sed gravem, quia secundum regulam S. Th. 2. 2. *quest. 33. a. 6.* ea, quæ sunt ad finem, regulanda sunt secundum exigentiam finis, sed finis non exigit, ut malum leve, puta morbus non gravis, curetur malo gravi, quale est haustus inebrians, è contrà hic est proportionatus de pellendo morbo gravi.

Sed estne haustus inebrians licitus ad pellendum morbum per vomitum, aut si via alia sit curabilis, quam per ebrietatem. Resp. ad utrumque negativè; Pars prima est S. Th. 2. 2. *quest. 150. a. 2. ad 3.* quia vomitus potest procurari aliis medijs e, g. aquâ tepidâ, at in hujus defectu esse licitum Sylvest. *V. ebrietas q. 3. num. 4.* Gobat *num. 13.* Pars secunda sequitur ex prima ex Tolledo, tunc enim vini potus inebrians non est necessarius.

Colligo ulterius 1. ex Less. *num. 13.* caret culpâ exhaustus calix inebrians ad præcavendum gravem morbum, dum alia media æquè commoda deficiunt, ut in subito timore pestis, Gobat *num. 16.*

Colligo 2. Id ipsum in eo, qui alium potum adhibens pateretur gravem læsionem sanitatis Medicorum judicio, Gobat *num. 33.* cum Cajet. 2. 2. *quest. 150. a. 2.* Baldell. *lib. 5. D. 30. n. 25.*

242. Colligo 3. Quando sitis gravis nequit aliter sopiri, quam largiore vini haustu, ut in mari, aut ubi vina fortia crescunt, fas est haurire, quantum est necesse, etsi ebrietas sit secutura Gobat *num. 34.* ex Antonio Escobar in *Theo-*

log. Moral. tract. 2. Exam. 24. Baldell. cit. Ratio sequitur ex *num. 240.* finis enim intrinsicus potus est naturæ conservatio, & valetudo, ergo licitè assumitur ut medium necessarium adversus sitim valetudinis hostem, si aliter averti non potest, nisi per ebrietatem, hæc enim per accidens, seu præter intentionem sequitur.

Colligo 4. Esse illicitum haustum vini inebriativum, Primò, ad pellendam Melancholiam seu mœrorem, quia ebrietas est malum gravius mœrore, Gobat *num. 18.* ex Aug. *lib. 22. contra Faustum cap. 43.* remedium illud reprobante in Loth. qui largiùs bibit, ut mitigaret tristitiam teste Chrysof. *Homil. 44. in Genes.*

Secundò est illicitum ad fortiùs tolerandos dolores ex abscissione e. g. pedis Dicastill. *num. 117.* reddens rationem, quod potus non sit institutus, nisi ad vitæ conservationem, ergo eatenùs est licitus quatenus ad eam conducit, sed non conducit ex naturæ institutione ad leniendum dolorem, prout id constat à posteriori, aliàs supplicio afficiendis, præsertim dum Rei vivi in rotam aguntur, esset licitum eos inebriare: approbat Gobat *num. 17.* post Tanner. *tom. 2. D. 4. quest. 5. num. 54.* Prior rectè limitat cit. loco & *num. 39.* doctrinam Dicastill. ut si ex apprehensione doloris, adeò graviter crederentur commovendi humores, ut ex iis mors, aut morbus gravis sequeretur, aut præ pusillanimitate moriturus putaretur, tunc enim privatio usus rationis esset utilius ad præpediendam apprehensionem, & pusillanimitatem, ergo falsum est, quòd ebrietas ut talis non possit esse un-

quam remedium ad fanitatem conducens.

Tertiò. Esse illicitum evacuare potulum inebrians ex fine invitandi graves inimicitias, quas quis incurret, nisi pares facit haustus, ad quos provocat alter. ita Gobat *num.* 10. Contra duos eruditos non nominatos Theologos, qui oppositum senserunt; Ratio Gobati est, quòd opinio istorum sit aliena à Communi sensu hominum, & simul etiam periculosa, plures enim sibi imaginarentur, subesse Odii periculum, ubi tale non esset.

243. Qu. 3. An super, & quantum sit peccatum provocare ad haustum inebriantem. Si provocatio aliquando est licita, sequitur, ebrietatem non esse ex illo genere actionum, quæ nunquam possunt honesta evadere. Quadrupliciter potest quis provocare, uti observat Gobat, *cap.* 13 *num.* 13. *Theolog. Juridico-Moral.* Primò directè, & formaliter intendendo ebrietatem, desiderando alterius ruinam spiritualem; seu idè, quia est ebrietas illi mala spiritualiter, hoc est Dæmonum, & formale odium. Secundò. Directè, at non formaliter (nempe ex intentione ebrietatis quæ prævidetur culpabiliter incurrenda) eu non idè, quia illi est mala, sed quia provocanti est commoda. Tertiò. Directè intendendo ebrietatem materialem in circumstantia, quam provocans prævidet securam sine peccato provocati. Quartò. Indirectè, ut si quis suo exemplo det alteri occasionem ebrietatis à provocante non intentæ.

Resp. Certum esse primò, quòd provocans primo modo peccet mortaliter

semper, quia directè scandalizat scandalolo procedente ex formali odio.

Certum esse secundò, quòd reliquis tribus modis provocans pro se loquendo scandalizet activè in materia gravi, & idè non sine reatu mortali. Indirectè quidem Quartò modo, directè verò secundo, & tertio modo; nec refert, quòd tertio modo provocato non imputetur ad culpam, quia provocans scit ebrietatem etiam materialem habere objectivam turpitudinem temperantiæ, ac sobrietati oppositam, ergò nequit ab ejus malitia excusari.

Certum esse tertiò. Quòd quarto modo possit fieri provocatio sine peccato, ita omnes teste Gobat *n.* 18 & 19.

Difficultas devolvitur ad secundum, & tertium modum provocationis, utrum sic provocans valeat aliquando liberari à culpa, licet intendat directè ebrietatem.

Resp. Itaque tribus posterioribus modis posse contingere provocationem sine omni culpa, nempe quando provocatio est medium unicè impediendi malum gravius ebrietate, ad quod alter est obfirmatus, ita communior teste Tannet, *tom.* 3. *D.* 2. *quæst.* 6. *dub.* 8. *num.* 102. contra Cajetanum, & alios relatos à me superius *num.* 201. ibique à *num.* 203. plenè satisfactum est, ac fuisè ostensum, quod e.g. in nostra hac quæstione suadens ebrietatem, aliud nil suadeat, quam minoritatem, id est, diminutionem offensæ divinæ, sed determinato ad majorem offensam divinam, à quâ nequit alter impediti, est licitum suadere ebrietatem, quando hæc est minus peccatum, quam

quàm sit illud, ad quod alter est obfirmatus.

Ex hoc principio deduco 1. cum Less. *lib. 4. cap. 3. num. 33.* Baldell. *Theolog. Moral lib. 5. D. 30. num. 27.* contra Amag. *tom. 1. D. 38. num. 23.* Dicastill. *lib. 1. D. 3. num. 146.* Gobat. *num. 26.* ubi tamen fatetur priorem opinionem speculative, ac practice esse tutam docentem, fas esse provocare ad haustum inebriantem illum, qui machinatur prodicionem castri aliâ viâ non impedibilem, Ratio est, quod inebriatio privans usu rationis sit malum minus malo prodicionis, sed fas est provocare ad minus malum ut diminutivum majoris, sive minus sit in hoc inclusum per *num. 203.* sive non sit inclusum per *num. 204.*

244 Deduco 2. Licita est inebriatio eorum, qui obstant, ne urbs sub rebellibus constituta redeat ad suum Principem, cit. Less. Gobat, *num. 28.*

Deduco 3. A fortiori licere proditores invitare, eosque adhortari ad bibendum vinum fortissimum, cujus vim ipsi ignorant, hoc enim etiam Dicastill. cit. cum Laym. *lib. 3. Sec. 4. num. 6.* admittunt, quia cum illi non sint peccaturi, non invitantur ad peccatum, sed duntaxat intenditur usus rationis privatio, quæ licite illis auferri potest, siquidem vita ipsa est auferibilis.

Deduco 4. Captivum, quia metuit periculum mortis, mutilationis, aut molestum carcerem, licite propinare generosum vinum captivantibus, cujus vis ignoratur, ut postquam fuerint ebrii dilabi possit, ob datam rationem. Hoc usus est medio quidam Græcii 1701, Captus & ad curiam positus ob furtum noctur-

num ex thesauro Aulico qui nocte S. Martini è Carceribus feliciter profugit. Rogavit Custodem carceris, ut admitteretur ad manducandum cum eo anserem, misit pro vino generoso, eoque copioso, hausit largius custos, captus observavit, ubi penderent claves tum ad solvendo compedes, tum ad carceris januam, interea est vino Custos sopitus, captus arripit claves, omnium primò se liberat compedibus, ne exeundo strepitum ederent, deinde vadit ad januam, eam reseravit, profugit. Seriem hanc ipse eodem anno narravit Tyrnaviæ per eam tendens in Poloniam.

Deduco 5. Præfatum captivum etiam posse propinando intendere custodis ebrietatem Less. *num. 35.* Gobat. *num. 29.* mala enim, quæ prudenter timet, sunt graviora, quàm sit malum amittendi usum rationis.

Temperanda est proxima deductio Quarta, & Quinta, nempe quòd non procedat, si captivus juravit, se non fugiturum, uti nec si carcer est justus, potest procurare ebrietatem etiam materialem (unde cum captivus ille Græcensis fuerit incarceratus justè, propinando generosum vinum custodi, ut eo sopitur possit reserare compedes, & carcerem, seque liberare, fuit causa dolosa, & injusta ebrietatis, saltem materialis, & periculi gravis mali imminentis custodi) quia licet non causaret formale peccatum in custodibus, esset tamen causa dolosa, & idèò injusta, tum peccati mortalis, tum exturbatæ mentis, tum sæpe mortis, aut ulterius gravis mali, quod ordinariè imminet custodibus occasione talis fugæ: quale non imminet, ex fractione carceris, nec fra-

fractio carceris est tantum malum, quantum custodum mentis alienatio, ergo licet, dum est carcer justus, nequit intendi ebrietas dolo, & injustitiâ interveniente, potest tamen carcer licetè frangi Gobat. Si autem carcer est injustus, isque permolestus non carens periculo mortis aut alterius gravis mali, possunt custodes inebriari, ut exinde fiat fuga, quia licet interveniat dolus, quia tamen cooperantur iniquæ detentioni, possunt licetè inebriari, Gobat. *num. 30 & 31. c. 13.*

245. Qu. 4. An ex amicitia, aut urbanitate invitans hospitem ad haustum prævidens ex illo inebriandum excusetur à culpa, dum ebrietatem non intendit. Resp. negativè, quia communior, veriorque opinio tradit esse illicitam seriam invitationem ad id, quod alter non potest sine peccato etiam materiali præstare, suadens enim utitur altero velut instrumento ad malum faciendum, Lug. *de Pœnit. D. 16. nu. 155.* Laym. *lib. 1. tra. 4. cap. 10. num. 3.* quos sequitur Gobat *Theolog. Juridico-Moral. cap. 13. num. 19. & seq.* extendens ad eum, qui ex se sine invitatione est se inebriaturus, sicut iidem negant posse paratum ad cœnam die Jejunii invitare ad cœnam, & quidem licet ignoraret esse Jejunium; si enim ignorantia ex parte invitati excusans à peccato excusaret etiam invitantem, tunc posset illi sine peccato mortali die Jejunii carnes apponere, amentem ad libidinem incitare, cit. Laym. *Taner. tom. 2. D. 4. quæst. 8. dub. 7. nu. 127.* Pal. *p. 1. tractat. 3. D. 1. p. 24. §. 2. num. 14.* Sanch. *lib. 1. Decal. cap. 7. num. 15.* Offerens enim occasionem est causa hujus singularis peccati. Oppo-

fitum de invitatione ad cœnam non esse improbabile affirmat Tamb. *lib. 5. Decal. cap. 1. §. 4. num. 72.* inclinatur etiam Lugo *de Just. D. 25. num. 234. & seqq. cum aliis.*

246. Qu. 5. An consiliarii, legati Principum possint licetè inebriari ad expiscanda secreta? Resp. secreta posse esse triplicis generis. Primò, quæ Salvâ conscientia revelari non possunt. Secundò, quæ possunt, sed citra revelandi obligationem. Tertiò, quæ legati tenentur manifestare. Inebriantes ad expiscanda duo primi generis, peccant mortaliter non solum contra sobrietatem, sed etiam contra justitiam, è contra immunes sunt à peccato provocantes ad inebriandum, ut resciantur secreta, quæ Legati pendere debent, nam horum notitia est plurimum necessaria pro bono communi Principis, ad quem mittuntur, ergo ex fine hæc rescindi, dum aliter nequeant resciri, licitum est propinare legatis etiam usque ad ebrietatem ob rationem ad *num. 243. & seq.* Ratio verò primi, & secundi est, quod revelatio secretorum, quæ salvâ conscientia non valent prodi, sit contra Justitiam, ea verò, quæ prodi possunt, elicere mediâ ebrietate sit calliditas, & fraus Justitiæ etiam repugnans, ita Gobat *cap. 13. num. 55.* quòd verò peccet etiam contra sobrietatem, discas ex disputatis *num. 72.* ubi egi de scandalo directo, ac indirecto.

Hic interest scire etiam practicè, quomodo is, qui est causa ebrietatis alienæ, debeat confiteri peccatum suum. Si enim inducit directè, tunc si intendit formaliter ruinam proximi (qualis inductio est diabolica) peccat peccato specialiter

ciali contra Charitatem, deinde specie peccati, in quo inducit proximum per *num. 71.* si inducit directè intentendo ruinam non formalem, sed materialem, probabilius non peccat peccato speciali contra charitatem, at bene peccato speciali opposito illi virtuti, quam violat inductus, proinde in nostro casu contra Sobrietatem per *num. 72.* Is autem qui indirectè solum causat ebrietatem, an incurrat speciale peccatum Sobrietati oppositum, proinde in confessione explicandum, vel non, affirmativa, & negativa sententia fundamenta protuli *cit. num. 72.* dixique, utramque esse in praxi tutam, negativam confessarii expeditionem, affirmativam probabiliolem.

Unde rectè colligit Gobat, *nu. 61. & 62.* quod datà etiam opinione docente, eum, qui inducit directè in ebrietatem non formaliter, sed materialiter in sensu exposito *num. 71.* non peccet directè contra Sobrietatem, nihilominus non rectè exponeret peccatum dicendo, incitavi alterum semel ad peccatum mortale, sed est exprimenda species peccati e.g. ebrietatis in nostro casu, quia inducens sic peccat saltem indirectè contra Sobrietatem, quam speciem debet exprimere juxta *Trid. Sess. 14. c. 7.* E contra causa indirecta ebrietatis peccat probabiliter duntaxat contra charitatem, idcirco non obligatur confiteri speciem peccati, quod scandalizatus committit, juxta sententiam Lugo relata *num. 72.* Tanner. *tom. 3. D. 2. dub. 6. num. 98.* estque aperta sententia S. Th. 2. 2. *quest. 43. a. 3. ad 2.* tradentis, quod is, qui opere non malo, sed speciem mali habente alterum scandalizat, peccet peccato

R. P. Karch. Diss.

scandali absque alio peccato. Dicto hoc versu Gobat expressit in editione veteri *num. 79. & seqq. 2.* Dicastill. *de Pœnit. D. 9. num. 271.*

247. *Qu. 6.* An ij, quibus secreta sub mortali revelari vetita commissa sunt, si se inebrient advertenter, aut fiant temulentis, seu semiebrii præter peccatum ebrietatis peccent peccato infidelitatis mortali, aut non mortali pro qualitate Secretorum, quæ vulgantur.

Ratio universim affirmandi est ex *Proverb. 31. nullum secretum, ubi regnat ebrietas.* Ad hunc locum Cornel. à Lapide probat fuisse olim, ac etiamnum consuevisse inebriari Legatos ad extorquenda vinoso equuleo arcana. Ergo se exponunt periculo Legati, ne violent fidelitatem Principi suo juratam.

Ratio verò negandi, quod ebrii non mereantur fidem, sed æquiparentur furiosis, phreneticis, ac infantibus conformiter *C. venter dist. 35.* docentque passim DD. nominatim Covarruv. *in Clementinam. Si furiosus [de homicidio] part. 3. num. 4.* sed infantes, furiosi &c. non merentur fidem; hinc si ebrius de se, aut altero narrat Capitale crimen, Judex non potest ex hac præcisè narratione procedere ad torturam, Mascard. *de Probat. quest. 7. num. 57.* imò nec ad inquisitionem specialem, juridicumve examen, talis enim confessio non parit infamiam per se loquendo, nisi sit adminiculata, seu aliis adjuvetur conjecturis, sed *C. Inquisitionis §. 2. de accusat.* Jul. Clar. *in Pract. Crimin. quest. 5. & 6.* non permittit inquisitionem specialem, sine pravia infamia personæ inquirendæ, pro ut totus mundus observat, idcirco ipse

Aa

Cl-

Clarus cit. negat posse inquiri specialiter etiam de crimine hæresis, licet enormissimo, nisi præcedat saltem vehemens suspicio, proinde ut confessio ebrii admiculata sufficiat ad inquisitionem specialem, conjecturæ illæ, sive indicia, non debent esse levia.

248. Resp. negativè de iis sive ebriis, sive semiebriis, qui experienciâ docti sunt, quod nec sponte, nec interrogati solent vulgare arcana, tunc enim non sunt rei ebrietatis qualificatæ, sed simplicis, sive sine admixto alio crimine, quia tales se non exponunt periculo peccati contra fidelitatem, tales plerosque in Germania esse experientia quotidiana docet teste Gobat *Theolog. Juridico. Mor. cap. 19, num. 58.* E contra idem à *num. 55.* ex opposita ratione damnat, qualificata ebrietatis, eos qui sive sponte, sive interrogati solent propalare secreta, quoties se exponunt ebrietatis periculo, nisi huic sufficienter prius occurrant.

Contra hoc non obstat ratio negandi, etsi enim ebriorum dicta non mereantur fidem, illis tamen à multis creditur, ab aliis arripitur occasio inquirendi, ac tandem per varias scrutationes devenitur ad fundum veritatis.

Eadem tamen ratio negandi rectè probat nullum sine temeritate posse credere vera esse illa, quæ ebrii de se, aut aliis effutiunt, cum ipsorum dicta sint instar dictorum prolatorum à furiosis, infantibus, aut in somno, sed horum dicta nemo potest judicare sine temeritate esse vera.

In illo proverbio *in vino veritas*, fortè veritas non sumitur pro ipsa veritate objectiva, sed pro veritate veracitatis,

ebrii enim etsi sapissimè falsissima garriant, non tamen solent mentiri, cum non loquantur advertenter contra mentem. Deinde frequenter secreta observantur obmerum, hunc aufert vinum, quo sublato callidi scrutatores possunt elicere veritatem, aut sponte dum sunt proximi ebrietati de facti secreta detegunt; & in hoc sensu est sæpè *in vino veritas*: & in isto casu dictis ejusmodi potest fides certa non rarè haberi sive de se, sive de aliis referant.

249. An saltem liceat suspicari sine temeritate veritatem narratorum ab ebriis, etsi scelus de se, aut alio effutiant? an homo privatus valeat explorare veritatem per media licita? & si audiens grave scelus, narret aliis id ipsum, an mortaliter peccet? Respond. ad 1. Regulariter negativè, Gobat *num. 63.* quia temeraria est suspicio innitens levibus indiciis ita omnes cum S. Thoma 2. 2. q. 6. a. 3. in *Corp.* sed per *num. 247.* Dicta ebriorum sunt levia indicia, siquidem idem non merentur. Dixi *regulariter*, quia si simul concurrant variæ circumstantiæ, suspicio de veritate dictorum potest esse prudens, proinde non temeraria. Exemplum hujus legas apud Gobat *n. 64.* An autem tunc judex possit instituere inquisitionem specialem sufficienter colligitur ex allatis in ratione negandi.

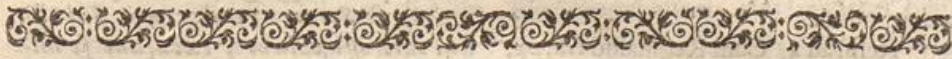
Nihilominus censet Gobat *nu. 68.* si quis in ebrietate absolute dixerit se fuisse instigatum e.g. ut occidat Principem, postquam evaporavit vinum jure facturum judicem, si talem ad se citet, eumque Juridice examinet, at neganti dictorum suorum veritatem, credat, plus enim fidei meretur sanus, quàm insanus, sive furio-

uriosus, arg. L. qui testium § nec fu-
riosus ff. de testibus. Poterit tamen de-
inceps illi saltem sine ejus infamia magis
invigilari. An autem, cum in exceptis
criminibus ordo Juris cesset, possit in si-
mili crimine specialiter in talem inquiri,
non videtur Gobat improbare.

Resp. ad 2. Si id faciat ex fine bo-
no, cum nulli noceat, cum non fore reum
culpæ, Gobat num. 69.

Resp. ad 3. Communiter negati-
vè, dummodò narrans exprimat fuisse di-
cta in ebrietate, quia communiter inde
non oritur, nisi levis suspicio, prævidens
tamen, ut rectè monet Gobat num. 70.
inde nascituras graves diffidentias, ex-
probrationes &c. delinqueret
graviter.

* *
*

§. XXXI.

Continuatio de effectibus in ebrietate præcognitis.

250. **Q**U. 1. An & quantæ culpæ
Reus est caupo apponens ad
eum divertentibus vinum ad inebriandum
sufficiens, præsertim iis, quos novit non
egressuros, nisi ebrios? quid si dubitet
de aliquorum inebriatione? & an debeat
sub mortali impedire ebrietatem, quam
prævidet secururam, nisi vini amphoras
iis tollat.

Resp. ad 1. Nullius, si non præ-
videant caupones periculum ebrietatis,
quia appositio vini est actio de se indiffe-
rens, at prævidentes periculum peccant
mortaliter, nisi gravis causa eos excuset,
ut si probabiliter timeant, nè efficiantur
contumeliis, aut nè notabiliter imminua-
tur affluxus hospitum, ita Baldell, *Theo-
log. Mor. D. 30. num. 22.* Sanchez *lib. 1. Decal. cap. 7. num. 33.* Pal. *to. 1. tract. 6. D. 6. p. 14.* meritò negantes
sufficere pro excusatione defectum lucri,
quod acquirerent ex largiore potatione,

Ratio omnium est, quod charitas non
plus obliget ad non ministrandam proxi-
mo materiam mortalis peccati, quam ut
hunc graviter lapsum corrigamus, sed
negligere correctionem proximi est mor-
tale, nisi gravis causa excuset, ergo eti-
am ministrare materiam nempe vinum pro
mortali ebrietate est mortale, nisi gravis
causa excuset, est autem causa sufficien-
ter excusans si prudenter metuant verba
contumeliosa, aut notabilem defectum
hospitum.

Resp. ad 2. Fore reos mortalis (si
causa gravis non excuset similis proximè
allatæ) si copiam vini inebriantis, dent
talibus, quos sciunt communiter abire
ebrios. Ratio ad primùm allata à fortiori
hic urget, Gobat *Theolog. Juridico-
Mor. c. 13. n. 51.*

Resp. ad 3. *Cum facta, que du-
bia sunt, quo animo fiant, in melio-
rem partem interpretamur, Reg. 2.
Juris*
Aa 2